

Representantforslag 35 S

(2012–2013)

fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden

Dokument 8:35 S (2012–2013)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om varig vern av havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja

Til Stortinget

Bakgrunn

Lofoten, Vesterålen og Senja er sårbare havområder

Lofoten, Vesterålen og Senja er verdenskjent for landskapet, rike naturressurser og en levende historie. Havområdene utenfor har unike verdier, med kaldtvannskorallrev, flokker av spekkhoggere, store sjøfuglkolonier og verdens største gjenværende torskebestand som gyter i området.

Forslagsstillerne viser til at havet utenfor Lofoten og Vesterålen er rikt på bunnfisk som torsk, steinbit, blåkveite og uer. Nordøstatlantisk torsk har sitt viktigste gyteområde her. Også hyse gyter utenfor Lofoten og Vesterålen. Etter gytingen driver egg og larver nordover langs kysten. Norsk vårgytende sild – en av verdens største fiskebestander – gyter utenfor øyene og bruker området som beiteområde. Forslagsstillerne minner om at Norge forvalter både torsk, hyse og sild sammen med andre nasjoner og har et internasjonalt ansvar for å ta vare på bestandene.

Forslagsstillerne viser videre til at Lofoten og Vesterålen er viktig som overvintringsområde for spekkhoggere. Gruppene med spekkhoggere kommer normalt på høsten og kalver i området om vinteren. Forslagsstillerne viser til at Bleiksdjupet utenfor Andøya er viktig for spermasethval, og også finnhval og vågehval opptrer i området. Forslagsstillerne

viser til at Vesterålen har en stor bestand av steinkobbe.

Forslagsstillerne peker på at Lofoten og Vesterålen er et viktig hekke- og overvintringsområde for et stort antall sjøfugl. Røst har fastland-Europas største koloni av lundefugl. Lofoten og Vesterålen har flere viktige kolonier av lomvi og toppskarv. Havørn, krykkje, havsule, storskarv, ærfugl og flere alkefugler hekker også i området. Ender og vadefugler raster her på vei til og fra hekkeområder.

Forslagsstillerne understreker at langs Eggakanten er det korallrev, svamper og et rikt dyreliv på havbunnen. Kaldtvannskorallrev gir beskyttelse til svært mange arter og er blant annet oppvekstplasser for fisk. Røstrevet er verdens største korallrev av arten *Lophelia*, 45 km langt og 3 km bredt. Langs kysten er det store tareskoger som også gir mat og beskyttelse for fisk, fugl og andre arter.

Oljeutslipp

Forslagsstillerne viser til at produksjon og transport av olje og gass til havs alltid vil innebære en risiko for utslipp av olje. Forslagsstillerne mener Statfjord A-utslippet i Nordsjøen i desember 2007 er en påminnelse om at oljeulykker kan skje. 4 000 tonn råolje gikk ut i havet under værforhold som gjorde at oljelenser ikke kunne brukes. Forslagsstillerne viser til at Lofoten og Vesterålen har tøffe værforhold og begrenset dagslys om vinteren, noe som øker faren for ulykker og gjør utfordringene for oljevernberedskapen større.

Siden sokkelen utenfor er så smal, mener forslagsstillerne at en eventuell oljevirkingsomhet vil foregå uforsvarlig nær land. Alle typer installasjoner eller aktivitet innebærer en risiko for utslipp, det være seg leteboring, bunninstallasjoner, flytende plattformer, rørledninger eller økt skipstrafikk.

Forslagsstillerne mener et stort oljeutslipp kan ha dramatiske konsekvenser for naturressursene, inkludert sjøfugl, sjøpattedyr, fiskeegg og -larver. Effektene av globale klimaendringer er allerede observert, og varmere hav kan ha uforutsette konsekvenser for livet i havet. Forslagsstillerne mener det derfor er nødvendig å redusere andre påkjenninger på økosystemene, og sørge for å ha robuste bestander som kan tåle de nye påkjenningene.

Fiske i Lofoten, Vesterålen og Senja

Forslagsstillerne viser til at ressursene i havet har vært grunnlag for bosetting og arbeidsplasser i Lofoten, Vesterålen og Senja i tusener av år, og at disse arbeidsplassene fortsatt utgjør den viktigste bærebjelken for næringslivet i regionen. Forslagsstillerne mener det ikke er mulig å forene olje og fisk i dette området. Forslagsstillerne peker på at havområdene utenfor Lofoten og Vesterålen er gyteområde for verdens siste store bestand av torsk. Kombinasjonen av næringsrikt atlantehavsvann og en smal kontinental-sokkel gjør at havområdene er spesielt rike på naturverdier. Forslagsstillerne påpeker at fisken er en evigvarende ressurs dersom den forvaltes godt. Forslagsstillerne peker på at seismikk brukes både når man leter etter og når man produserer olje, og er gjennom petroleumsloven definert som petroleumsvirksomhet. Forslagsstillerne viser til undersøkelsene fra Havforskningsinstituttet, som viser at de kraftige lydkanonene man bruker for å kartlegge geologien under havbunnen, skremmer fisken og legger beslag på områder som ellers brukes til fiske. Forslagsstillerne peker på at seismikkskyting brukes i alle faser av oljeutvinningen og vil fortrenge fiskerinæringen i regionen.

Forslagsstillerne mener at de sårbare havområdene er viktige for verdens matproduksjon. Hver dag eksporterer norske fiskerier 35 millioner måltider. Forslagsstillerne mener det er et viktig bidrag til verdens matproduksjon, og er på kort og lang sikt et langt viktigere bidrag til verdens fattige mennesker enn norsk olje.

Reiseliv

Forslagsstillerne viser til at reiselivet i regionen har de siste årene opplevd sterk vekst. Forslagsstillerne peker på at flere i næringen frykter reduserte inntekter og omdømmeproblemer dersom det åpnes for oljeboring i de sårbare havområdene.

Klima

Forslagsstillerne viser til at Norges klimagassutslipp er høye, og at den viktigste drivkraften bak økte utslipp er oljeindustrien. Forslagsstillerne viser til at siden 1990 har oljeindustriens samlede klimagassutslipp nesten doblet seg. I dag står oljeindustrien for

en firedel av de norske utslippene. Dette skyldes økt aktivitet på norsk sokkel. Forslagsstillerne mener mer aktivitet fra nye områder betyr mer utslipp.

Kunnskapsinnhenting

Forslagsstillerne viser til at da regjeringen 11. mars 2011 sa nei til å åpne områdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja (Nordland VI, Nordland VII og Troms II), besluttet de samtidig å starte opp en kunnskapsinnsamling som skal se på virkninger av petroleumsvirksomhet i disse områdene, samt en kunnskapsinnhenting om virkninger og ringvirkninger av økt satsing på reiseliv og fiskeri. Forslagsstillerne viser til at det er Olje- og energidepartementet som har hatt ansvaret for den første kunnskapsinnhenting. Forslagsstillerne viser til at den andre rapporten er forventet å komme i august 2013, og denne er det Nærings- og handelsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet og Miljøverndepartementet som er ansvarlig for.

Forslagsstillerne mener at rapporten som er lagt fram ikke gir noen ny informasjon som skulle tilsi at områdene er mindre sårbare, eller mindre verdifulle. Dersom en ulykke først skulle være ute, vil konsekvensene kunne bli katastrofale for naturen og de fornybare næringene i regionen, og rapporten viser at store områder langs kysten i nord, helt til den russiske grensen og til 100 km sør for Svalbard, vil bli påvirket. Forslagsstillerne viser også til at det igjen kommer frem at man ikke har en beredskap som er god nok for å kunne drive med oljevirkosomhet i disse områdene. Forslagsstillerne mener oljevernberedskapen er svært mangelfull og kun 20–35 prosent av oljesølet kan bli samlet opp om vinteren. Forslagsstillerne påpeker at flere av de mulige oljefeltene også ligger svært nær land, noe som gjør at det vil kunne ta under et døgn for oljen å nå land ved en oljeulykke. Forslagsstillerne viser til at responstiden for den kystnære beredskapen er på to døgn.

Arbeidsplasser

Forslagsstillerne viser til Statoil-sjef Helge Lund i 2013 lovet 2 000 årlige arbeidsplasser i Lofoten og Vesterålen, samt 2 000 årlige arbeidsplasser på Helgeland. Forslagsstillerne viser til at kunnskapsinnhenting til regjeringen viser at de faktiske gevinstene vil være langt mindre. Forslagsstillerne viser til at Oljedirektoratet har lagt til grunn to ulike aktivitetsnivåer, et høyt og et lavt. Forslagsstillerne viser til at dersom det er svært mye olje og gass utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja, vil man kunne ha to bunnfaste plattformer, en flytende plattform samt et landanlegg i Lofoten. Dette vil kunne gi Troms og Nordland opp mot 1 100 årlige arbeidsplasser. Om det derimot ikke er så mye olje og gass i disse områdene er det lagt til grunn én bunnfast plattform og ett land-

anlegg på Senja. Forslagsstillerne viser til at dette vil bringe med seg 400 årlige arbeidsplasser til Troms og Nordland. Forslagsstillerne viser til at anslagene dermed har gått ned fra 4 000 arbeidsplasser til 400. Forslagsstillerne peker på at i dag står fiskeriene og reiselivet i Lofoten, Vesterålen og Senja alene for over 6 000 arbeidsplasser.

Ulike signaler

Forslagsstillerne viser til olje- og energiminister Ola Borten Moes uttalelser om at han ønsker at man etter neste stortingsvalg skal åpne for oljevirksomhet utenfor Lofoten, i Nordland VI. Forslagsstillerne viser til at han definerer deler av Nordland VI som åpnet, på grunn av et vedtak fra 1994 etter at områdene ble konsekvensutredet. Forslagsstillerne mener dette er en konklusjon det ikke er rom for å trekke ut fra rammene i dagens forvaltningsplan. Forslagsstillerne viser til at det i 2001 ble bestemt at Nordland VI er et område der det ikke skal igangsettes petroleumsvirksomhet, et vedtak som er blitt videreført i påfølgende forvaltningsplaner. Forslagsstillerne viser også til at det i dagens forvaltningsplan står at:

«Regjeringen vil videreføre systemet med forvaltningsplaner. De helhetlige rammene for petroleumsvirksomheten blir fastlagt i forvaltningsplanene for hvert enkelt havområde».

Forslagsstillerne mener det altså ikke er slik at olje- og energiminister Ola Borten Moe kan forsøke å definere Nordland VI ut av forvaltningsplanen, siden området er lukket for petroleumsvirksomhet. Forslagsstillerne mener et gammelt vedtak fra 1994 ikke kan omgjøre det.

Forslagsstillerne mener at å åpne områdene utenfor Lofoten (Nordland VI) er uforenlig med godt naturvern og en helhetlig forvaltning av havområdene. Skreien er like verdifull og sårbar utenfor Lofoten, som den er utenfor Senja. På bakgrunn av olje- og energiministerens uttalelser, mener forlagsstillerne at kun et forbud mot petroleumsaktivitet og et varig vern er godt nok for disse områdene.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om varig vern av havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja, inkludert forbud mot petroleumsaktivitet i hele Nordland VI, Nordland VII og Troms II.

6. februar 2013

